

Uchwała Nr 250/2015
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 10 grudnia 2015 r.

dotycząca poselskiego projektu ustawy o Instytucie Zachodnim
im. Zygmunta Wojciechowskiego

Po rozpatrzeniu, na wniosek Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 1 grudnia 2015 r. (pismo GMS-WP-173-263/15), poselskiego projektu ustawy o Instytucie Zachodnim im. Zygmunta Wojciechowskiego, Rada Główna, stosownie do art. 45, ust. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), uchwała co następuje.

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego zgłasza następujące uwagi do projektu ustawy o Instytucie Zachodnim im. Zygmunta Wojciechowskiego:

1. W opinii Rady Głównej utworzenie Instytutu Zachodniego aktem prawnym rangi ustawy, podobnie jak i dwóch innych przywołanych w uzasadnieniu do projektu opiniowanej Ustawy (Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia i Polski Instytut Spraw Międzynarodowych) jest wysoce kontrowersyjne. Treść uzasadnienia nie zawiera poważnych argumentów merytorycznych i wprowadza kolejny wyjątek w systemie polskich instytutów badawczych a także jest istotnym wyłomem w strukturze nauki w Polsce. Tym bardziej, że do podstawowego zakresu działalności tego instytutu należy prowadzenie badań naukowych, które powinny spełniać standardy i być umocowane podobnie jak inne jednostki naukowe. Kierując się zasadą racjonalizacji działalności instytucji, o których mowa powyżej nie powinno się zwiększać listy podmiotów o statusie PISM czy OSW. Wręcz odwrotnie powinno się je integrować z systemem organizacyjno-instytucjonalnym nauki w Polsce. Nie wyklucza to prowadzenia badań, analiz czy ekspertyz na specjalne zlecenie zainteresowanych organów państwa czy administracji publicznej, które zgodnie z treścią uzasadnienia są lub mogą być zainteresowane wynikami. Nie wyklucza to także przyznania specjalnej dotacji na utrzymanie cennych zbiorów Instytutu jeżeli uzna się to za rozwiązanie racjonalne a nie przekazanie ich do innej specjalistycznej instytucji.
2. Jeżeli wolą Ustawodawcy jest utrzymanie specjalnej instytucji powołanej do zadań określonych w art.2, ale realizującej je przede wszystkim w reżimie ekspertyz i analiz, o czym mowa w uzasadnieniu, to nie powinno się tego legitymizować ustawowo nadając jej status instytutu naukowego, głównie dlatego, że przeżywa trudności finansowe. Warto zwrócić uwagę, że nie jest to sytuacja nadzwyczajna w grupie innych instytutów badawczych i ma charakter niebezpiecznego precedensu. Warto dodać, że projektu nie poddano szerszej konsultacji.
3. Wysoce kontrowersyjne jest sytuowanie uprawnień do nadawania Statutu Instytutu w drodze rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów. Ponadto trudno znaleźć sensowne uzasadnienie aby członków Rady Instytutu powoływał i odwoływał Premier. Jeszcze więcej wątpliwości budzi obciążanie Prezesa Rady Ministrów obowiązkami tworzenia oddziałów Instytutu w drodze rozporządzenia.

Wreszcie kuriozalne jest aby Prezes Rady Ministrów:

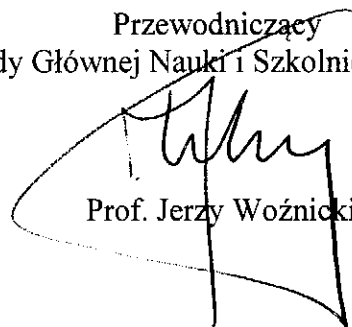
- nadawał oddziałowi Instytutu Regulamin określający organizację oddziału zamiejscowego i zakres jego działań
- określał w drodze rozporządzenia wykaz stanowisk w Instytucie, wymagane kwalifikacje oraz zasady wynagradzania pracowników Instytutu i przyznawania im innych świadczeń.

Biorąc pod uwagę, zakres merytoryczny zadań Instytutu zasadne byłoby przypisanie odpowiednich uprawnień Ministrowi Spraw Zagranicznych albo Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego co nie stanowiłoby istotnego zaburzenia struktur instytucjonalnych. Takie rozwiązanie jest lepsze niż przypisywanie nadzoru nad Instytutem Prezesowi Rady Ministrów oraz czynności wynikających z nadzoru Szefowi Kancelarii Rady Ministrów.

4. Za nieuzasadniony a wręcz nieuprawniony należy uznać wymóg ustawowego ograniczenia przychodów Instytutu z działalności gospodarczej do 20% sumy przychodów z pozostałych źródeł, tym bardziej, że ustawa w art. 9 ust.2 nadaje Instytutowi prawo działalności gospodarczej w zakresie realizacji swoich zadań.

Uchwałę otrzymuje Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu oraz Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Jerzy Woźnicki